

Ettevõtlusõpetus

7. -9. klass

7.klass

Ettevõtluse alused on 7. klassi valikaine, mis kuulub ainevaldkonda „Keel, kirjandus ja sotsiaalia“. Aine maht on 35 tundi. Ettevõtlusõpetusega taotletakse, et õpilane oskab püstitada eesmärgi, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid.

Oluline on mõista ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas ja näha ettevõtlust isikliku karjäärivõimalusena.

Õpisisu

- Turumajandus ehk vaba ettevõtluse süsteem.
- Ressursside nappus, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasumi motiveeriv roll ettevõtluses.
- Eesmärkide püstitamine, planeerimine.
- Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses.
- Ettevõtja, ettevõtte.
- Ettevõtja kohustused, riskid, vastutus, kasum.
- Peamised ettevõtlusvormid Eestis.
- Õpilasfirma ja minifirma.
- Ettevõtja karjäär ja elustiil. Kohalik ettevõtlus.
- Tarbija vajadused ja tootmise eesmärgid: Mida? Kuidas? Kellele? Toode ja teenus.
- Äriidee ja äriplaan.
- Ettevõtte ressursid.
- Algkapital, investeerimine.
- Konkurendid ja partnerid.

Praktilised tööd ja iseseisvad tegevused: Ülevaate koostamine kohalike ettevõtjate pakutavatest toodetest ja teenustest. Tarbija vajaduste määratlemine ja neist lähtuvalt minifirma äriidee sõnastamine, toote või teenuse hinnavõrdlus kohalikes poodides.

Arutlusteemad: Eraomand turumajanduse alusena ja selle puutumatus. Vaba konkurents ettevõtluses. Ettevõtjale vajalikud isikuomadused ja oskused. Enda ja kaaslaste ettevõtlikkuse hindamise võimalused. Meeskonnatöö väärtustamine.

Digipädevused

- Teabe haldamine
- Õpilane leiab vajalikest teabeallikatest teavet eesti.ee, emta.ee (Maksu- ja Tolliamet) jt.
- Suhtlemine digikeskkondades
- Õpilane jagab teavet veebikeskkondades, erinevaid digivahendeid kasutades, järgides valitud keskkonna nõudeid. Õpilane kasutab eesmärgipäraselt kooli e-õppe keskkonda *Google Classroomi*.
- Sisuloome
- Raadioreklaami salvestamine helikandjale. Firma kodulehekülje loomine.
- Turvalisus
- Õpilane rakendab ohutus- ja turvameetmeid, et vältida füüsilisi ning virtuaalseid riske. Arvestab digitegevustes teiste inimeste privaatsust ja ühiseid kasutustingimusi ning kaitseb oma isikuandmeid ja ennast veebipettuste, ohtude ja küberkiusamise eest.
- Probleemilahendus
- Õpilane tuvastab ja lahendab iseseisvalt (vajaduse korral juhendi järgi) lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta. Õpilane soovib koostööülesannetes rühmale digivahendeid ja töötab rühma valitud vahendiga.

Õpitulemused

7.klassi lõpuks õpilane

1. omandab esmase finantskirjaoskuse;
2. omandab kogemuse enesejuhtimisest ja meeskonnatöö oskused;
3. väärtustab uute eetiliste ja keskkonda säästvate väärtuste rolli tootmisel ja tarbimisel;
4. oskab näha oma elukutse valiku võimalusi ettevõtluses;
5. mõistab ettevõtete ja kogukonna toimimist;
6. tunneb turumajanduse aluseid
7. teostab reklaamikampaania
8. viib ellu ühe toote valmimise protsessi.

8. klass

Õpisisu

- Turumajandus, ettevõtlus ja tarbimine
- Turumajandus ehk vaba ettevõtluse süsteem.
- Sotsiaalne ettevõtlus.
- Ressursside nappus, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasumi motiveeriv roll ettevõtluses.
- Eesmärkide püstitamine, planeerimine.
- Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses.
- Ettevõtja, ettevõtte. Ettevõtja kohustused, riskid, vastutus, kasum.
- Peamised ettevõtlusvormid Eestis.
- Õpilasfirma ja minifirma.
- Ettevõtja karjäär ja elustiil.
- Kohalik ettevõtlus.
- Tarbija vajadused ja tootmise eesmärgid: Mida? Kuidas? Kellele? Toode ja teenus.
- Äriidee ja äriplaani. Ettevõtte ressursid. Algkapital, investeerimine. Konkurendid ja partnerid.
- Tootmine, turundus, tööjõud
- Turundus. Toote omadused ja tootearendus vastavalt kliendi vajadustele ja ettevõtte võimalustele.
- Reklaam, selle levitamine (ajakirjanduse kasutamine, sotsiaalmeedia, välireklaam, jms) ja mõju. Reklaamile esitatavad nõuded. Müügikoha valik ja kujundus.
- Müügiväidete koostamine.
- Tulud, kulud, maksud, kasum, kahjum, eelarve, tootmiskulud, müügitulu, käive.
- Tööjõud. Palk.
- Palga seos tootlikkusega.
- Töötaja, juhi ja alluva rollid.
- Bruto- ja netopalk.
- Tulumaks, sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks, pensionikindlustusmaks.
- Juhtimine, meeskonnatöö ja ärieetika. Juhtimine ja tööjaotus, Meeskonna motiveerimine, kontrollimine, vastutamine.
- Projektitöö. Ajakasutus.

Praktilise tööna teostatakse minifirma projekt.

Digipädevused

- Teabe haldamine
- Õpilane leiab vajalikest teabeallikatest teavet eesti.ee, emta.ee (Maksu- ja Tolliamet) jt.
- Suhtlemine digikeskkondades
- Õpilane jagab teavet veebikeskkondades, erinevaid digivahendeid kasutades, järgides valitud keskkonna nõudeid. Õpilane kasutab eesmärgipäraselt kooli e-õppe keskkonda *Google Classroomi*.
- Sisuloome
- Raadioreklaami salvestamine helikandjale. Firma kodulehekülje loomine.
- Turvalisus
- Õpilane rakendab ohutus- ja turvameetmeid, et vältida füüsilisi ning virtuaalseid riske. Arvestab digitegevustes teiste inimeste privaatsust ja ühiseid kasutustingimusi ning kaitseb oma isikuandmeid ja ennast veebipettuste, ohtude ja küberkiusamise eest.
- Probleemilahendus
- Õpilane tuvastab ja lahendab iseseisvalt (vajaduse korral juhendi järgi) lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta. Õpilane soovib koostööülesannetes rühmale digivahendeid ja töötab rühma valitud vahendiga.

Õpitulemused

8.klassi lõpuks õpilane

- oskab püstitada eesmärged, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- arendab enda loovust;
- kasutab erinevaid teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot, tõlgendab ja esitab neis allikates sisalduvat infot;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonda;
- teab oma õigusi ja kohustusi kui tarbija, töötaja ja tulevane ettevõtja;
- saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;
- mõistab ettevõtja, juhi ja töötaja rolle ning vastutust;
- oskab näha ettevõtlust isikliku karjäärivõimalusena, on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtja suhtes;
- suudab kolmanda kooliastme loovtööna teostada minifirma.

9. klass

Õpisisu

- **Juhtimine, meeskonnatöö ja ärietika**
- Ettevõtlikkus ja ettevõtlus, ettevõtte toimimine, ressursside nappus ja jätkusuutlik kasutus, ettevõtluse võimalused ja riskid, eraomand, konkurents, ettevõtluskeskkond, äriidee, ärimudel, kasum, kahjum, turundus, omahind, turuhind, tööjaotus, ärietika, jätkusuutlik majandus.
- Juhtimine ja tööjaotus, meeskonna motiveerimine, kontrollimine, vastutamine. Projektitöö. Ajakasutus. Ärietika. Ettevõtja ootused ettevõtte töötajale ja meeskonnatöö tähtsus (ülesanded, vastutus, tööjaotus, aja planeerimine). Ettevõtluse roll ja olulisus ühiskonna toimimisel. Kohalik ettevõtlus.
- **Praktilised tööd ja iseseisvad tegevused:** Enda ajaplaani koostamine nädalaks, klassi või kooliürituse projekti koostamine rühmatööna. Näidisjuhtumite analüüs ärietika seisukohalt. Meeskonnatöö minifirmas.
- **Arutlusteemad:** Meeskonnatöö väärtustamine. Töötaja kui tööandja üks põhilisi ressursse. Erinevad juhtumid edu saavutamisel ja ebaõnnestumistega toimetulek, nende analüüs ja neist õppimine. Vastutus looduskeskkonna, tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees.
- **Võimalused töömaailmas**
- Võimalused töömaailmas; elukutsed ja ametid kodukoha ettevõtetes, enda vajadused, soovid ja võimalused elukutsevalikul ja tööturul. Hariduse, oskuste ja kogemuste nõuded tööturul. Isiklik karjääriplaan ehk edu tee (kuhu tahan jõuda 35. eluaastaks, mida tahan saavutada, kuidas selleks pingutada). Töökoha taotlemiseks motivatsioonikirja ja elulookirjelduse koostamine (enda andmetega või legendi põhjal, konkreetse töökuulutuse alusel); elukutsed ja ametid praegu ja tulevikus, elukestev areng (mida tahaksin elus ära teha, proovida, kogeda, õppida, millised takistused võivad ette tulla ja kuidas neid ületada).
- Elukutse ja amet, töötaja ja tööandja, karjäär, elukestev areng, motivatsioonikiri ja CV.
- **Finantsid**
- Tulud ja kulud. Töötasu tuluallikana. Bruto- ja netopalk, palgafond ja maksud. Soovid, vajadused, kulude ja tulude planeerimine, eelarve. Isiklike ressursside piiratus, tulu suurendamise võimalused ja valik. Teadlik ja keskkonda säästev tarbimine, eesmärgipärane finantsteenuste kasutamine.
- Bruto- ja netopalk, maksud, eelarve, finantsteenused, hoius, laen, intress, säästmine, investeerimine.

Digipädevused

- Teabe haldamine
- Õpilane leiab vajalikest teabeallikatest teavet eesti.ee, emta.ee (Maksu- ja Tolliamet) jt.
- Suhtlemine digikeskkondades
- Õpilane jagab teavet veebikeskkondades, erinevaid digivahendeid kasutades, järgides valitud keskkonna nõudeid. Õpilane kasutab eesmärgipäraselt kooli e-õppe keskkonda *Google Classroomi*.
- Sisuloome
- Raadioreklaami salvestamine helikandjale. Firma kodulehekülje loomine.
- Turvalisus
- Õpilane rakendab ohutus- ja turvameetmeid, et vältida füüsilisi ning virtuaalseid riske. Arvestab digitegevustes teiste inimeste privaatsust ja ühiseid kasutustingimusi ning kaitseb oma isikuandmeid ja ennast veebipettuste, ohtude ja küberkiusamise eest.
- Probleemilahendus
- Õpilane tuvastab ja lahendab iseseisvalt (vajaduse korral juhendi järgi) lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta. Õpilane soovib koostööülesannetes rühmale digivahendeid ja töötab rühma valitud vahendiga.

Õpitulemused

9.klassi lõpuks õpilane

- selgitab nõudluse ja pakkumise mõju hinna kujunemisele turul;
- kasutab tootlikkuse ja omahinna arvutamise põhimõtteid;
- teab tarbija õigusi ja kohustusi;
- teab, kuidas käituda, kui müüdid tootel/teenusel ilmnevad probleemid;
- rakendab lihtsamaid müügivõtteid ja reklaamib oma tooteid või teenuseid minifirmas;
- teab reklaamiseadusest tulenevaid piiranguid reklaamile;
- arvutab töötaja palka ja ettevõtte palgakulusid;
- oskab koostada kassapõhist raamatupidamist ja lihtsat kasumiaruannet;
- kasutab finantskirjaoskuse arendamiseks õpikeskkondades olevaid interaktiivseid vahendeid (erinevad kalkulaatorid, võrdlustabelid jne).
- oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust.

- teab, mida tähendab vastutustundlik ettevõtlus ja võimalus lisaks seadustest tulenevatele nõuetele pakkuda oma klientidele suuremaid tagatise;
- hindab äriotsuste eetilistust ning kirjeldab nende mõju ühiskonnale ja looduskeskkonnale;
- kirjeldab iseenda tugevaid ja nõrku külgi vastavalt soovitud ametile ja tööturu võimalustele ning lähtudes ettevõtluskeskkonnast;
- mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste seost võimalustega tööturul;
- koostab juhendamisel karjääri plaani lähtudes iseenda soovidest, eeldustest ja oskustest;
- oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust; näeb ettevõtlust ühe isikliku karjääri võimalusena.
- Teab ettevõtluspädevuse mudelit ja teab selle rakendamise võimalusi.